

Izhaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.—.

LETO II.

Ljubljana, ponedeljek, 8. oktobra 1923.

Štev. 37.

V rudarskih revirjih vlada brezpravnost.

Tisti radikali, ki se kot stranka laskajo rudarjem in se jim predstavljajo kot odrešeniki, tisti radikali kot vlada pašujejo v revirjih in gazijo ustavo in zakone, držeč se nauka, bičaj jih, pa te bodo na kolenih prosili milosti. In radikalna vlada biča rudarje do krvi.

Litijski okrajni glavar je izdal odlok, da se zapre v Zagorju delavsko izobraževalno društvo »Vesna«, medalij železni oročniki so pa na migljaj radikalcev zaprli tudi rudarsko strokovno organizacijo in rudarsko gospodarsko zadrugo, zapečatili so arhive, vzeli ves denar zadruga in ga odnesli na občino, če-ljudi za to niso imeli nobenega pravo-močnega odloka. Lukan je sodrugom, ki so v tej stvari intervenirali, obljubil, da bo stvar preiskal in odredil, da se spoštujejo zakoni, a do danes po 18 dneh ni ničesar ukrenil. Ali ni dala trboveljska dovoljenja?

V Trbovljah so zaprli s. Kaljevića iz Beograda, češ da je izgnan iz Slovenije. Ko smo Lukanu povedali, da s. Kaljević ni izgnan, ampak s. Petaković, se je izgovarjal: »tako stoji v aktih.« Ko se je dokazalo, da so akti lažnjivi, niso spustili s. Kaljevića, ampak so ga pridržali in ga začeli obtoževati »komunistične propagande.« Trboveljski je bil s. Kaljević neprijeten, zato so ga zaprli. Trboveljski je bila Z. R. D. neprijetna, zato so jo zaprli. Trboveljski so bili zaupniki neprijetni, zato so jih zaprli. Trboveljski je bil rudarski denar neprijeten, zato so ga zaplenili. Kar je trboveljskim judom neprijetno, to je v radikalni jugoslaviji pod Lukanom profizakonito. Kdor hoče vedeti, kaj je še profizakonito, naj ne gleda v zakone in naj ne išče ustave, vpraša naj avstrijskega generalstáblerja Skubica (ki med vojno ni hotel razumeti slovenskega jezika) in ta mu bo povedal, kaj se sme in kaj se ne sme.

Na Z. R. D. v Trbovljah so med stavko prispelle denarne pošiljalve, trboveljska pošla jih je izročala orožnikom, brez da bi obvestila one, katerim je bil denar poslan in brez da bi se prizadelim objavil tozadevni oblastveni odlok. Trboveljska daje poštarjem in poštaricam premog, daje jim letno lepo nagrado (renumeracijo) in pošla mora ubogati. Kaj pa ravnateljstvo v Ljubljani, ali je ono obveščeno, da je trboveljska pošla pod komando Madjara Pauerja?

»Strokovna Borba« je trboveljski

družbi neprijetna. Zato zapirajo orožniki kolporterje »Strokovne Borbe« in radikalni gerenti, katerega si je radikalna stranka pred volitvami kupila, gospod Koren, izjavlja našim zaupnikom, da se Borba ne sme razširjati, ker je prepovedana. Pismo smo dvakrat pozvali Korena, da nam pove, kdo je prepovedal Borbo, ali Koren ne odgovori, ker ne more odgovoriti. Nihče ni prepovedal »Strokovne Borbe«, prepovedali jo hoče Koren na lasno pest, ker je neprijetna trboveljski družbi in pa njemu. Borba mora v rudarske hiše in noben Koren tega ne more zabraniti in noben žandar tega ne more prepovedati. Če pride »Strokovna Borba« v revirje, je cenzurirana od državnega pravdnštva in žandarji in Koreni in trboveljska se lahko penijo od jeze, ali »Strok. Borba« bo šla med rudarje.

V litijskih zaporih sedijo že 9. teden rudarji, brez da bi se jih zasliševalo in brez da bi se vodila preiskava. Na pritožbe odgovarja litijsko sodišče, »akti so v Ljubljani«, v Ljubljani pa pravi državni pravdnik, »akti so v Liji.« In medtem, ko sodnik odgovarja s. K. »akti so v Ljubljani«, mu zabrusi s. K. v obraz: »Ni res, saj jih vidim na vaši mizi.« Pravijo, da ima pravica zavezane oči. To je mogoče res. Res pa je tudi, da imajo slepi ljudje zelo razvid sluh in lista pravica, ki sodi rudarjem, je tak človek. Ona zelo dobro sliši, kaj šepeta trboveljska družba, »drži jih, drži jih.«

V Celju zaslišujejo rudarje: »Kaj ste počeli na Dunaju, ko ste bili na kongresu 2½ internacionale?« In vendar so vsi prepričani, da ni mogel biti nihče na Dunaju, ker so bili listi čas v Beogradu na strokovni konferenci. No tudi to bo minulo. Ko se bo trboveljski družbi zdelo, da je dovolj kaznovala rudarje, ki so zahtevali večji kos kruha, se bodo odprle ječe in radikali se bodo lahko trkali na prsa rekoč: Vidite rudarji, dragi rudarji (rudarji so namreč dragi, ob priliki volitev je 35 rudarskih glasov za radikalno stalo radikalno stranko čez 3 milijone 500.000 kron) to smo mi »zrihtali.« Naivneži bi jim verjeli, razredno zavedni rudarji pa si bodo mislili svoje in to je: »Zrihtali« ste, pa ne da pridemo iz zaporov, ampak to, da smo šli v zapore in da je bila stavka nasilno udušena.

Generalna stavka čeških rudarjev.

Na Češkem stavka od 20. avgusta t. l. 120.000 rudarjev. Kakor pri nas, je bila tudi stavka čeških rudarjev izzvana s strani podjetnikov, ki hočejo že itak slab položaj rudarjev še poslabšati. Podjetniki so predlagali 30% znižanje mezd in odpovedali kolektivno pogodbo. Socijalpatrijoli so na pogajanjih formalno že pristali na 18% znižanja mezd, vendar pa so ta predlog rudarji na svojih shodih in plenarnih konferencah odklonili. Ker se podjetniki niso hoteli nadalje pogajati, je 20. avgusta izbruhnila generalna stavka v vseh rudnikih na Češkem. Situacija pred stavko in potek stavke čeških rudarjev ima mnogo sličnih karakterističnih potez kot zadnji udušeni štrajk pri trboveljski premogokopni družbi, kar kaže o enofnem, zelo dobro premišljenem nastopu buržuazije po celem svetu, kar sili tudi delavski razred, da čimprej stvari močno in akcijsko sposobno enofno proletarsko fronto celega sveta.

Stavka v revirjih trboveljske družbe je bila posledica vedno slabšega materialnega stanja rudarjev, ker lanska pogodba iz avgusta meseca ni zagotovila povišanja družinskih doklad po indeksu, in ker indeks je bil tako pomanjkljiv, da mezde na podlagi tega indeksa niso mogle dohitevali druginje. Na Češkem pa hočejo podjetniki znižati plače za 30%. Torej obe stavki sta obrambni stavki proti poslabšanju gmočnega stanja.

Na zahtevo trboveljskih rudarjev po okroglo 15.— dinarskem povišanju mezd je trboveljska ponudila 3.— dinarsko povišanje, češki premogovi baroni so pa mesto 30% znižanja mezd šli nazaj samo do 18%. Popsod, tu in tam se torej na upravičene zahteve ponuja malenkost.

Ko je stavka pri trboveljski trajala že 5. teden je trboveljska umaknila še že ponujane 3 dinarje, češ da ima že veliko škodo, češki magnatje pa so v 5. tednu stavke izjavili, da se ne morejo zadovoljiti z 18% znižanjem mezd, na kar so že pristali, ampak da morajo zahtevati 24% znižanje mezd, ker imajo veliko škodo.

Trboveljska je zaposlila med stavko kot varnostno stražo uradnike in poduradnike, isto je sedaj na Češkem.

V Sloveniji in Jugoslaviji sploh je primanjkovalo premoga, a naročili so ga iz Anglije po zelo visoki ceni. V Češki, kjer stavkajo vsi rudniki, bi že zdavnaj zmanjkalo sploh premoga, a dobivajo ga po mnogo višji ceni iz Poljske.

Tudi stališče obeh vlad napram stav-

kujočim je precej slično. Radikalna vlada je popolnoma stala na strani trboveljske družbe, ji pomagala celo s policijskim aparatom, z žandarmerijo itd. Kot stranka pa so radikali hinavsko zagovarjali rudarje. Na Češkem je isli slučaj, samo da so tam vlogo radikalov prevzeli socijalpatrijolje. Kompetentno resorčno ministrstvo je v rokah socijalnih patrijolov in v vladi socijalpatrijoli z vsjo vneto zagovarjajo interese rudniških magnatov, kot stranka pa v svojem časopisu zagovarjajo interese rudarjev, pa že tudi v svojem časopisu namigavajo, da je redukcija mezd v interesu splošnega gospodarstva potrebna in da bodo rudarji pač morali svoje interese podrediti splošnim (kapitalističnim) interesom.

Trboveljski štrajk je bil nasilno udušen. Z arelacijo vseh zaupnikov, z konfisciranjem premoženja in stavkovne podpore, z zaprtjem ZRD so oplašili in zbegali rudarje, da so se pod silo razmer povrnili na delo.

Iz Češke pa poročajo meščanski listi, da je v rudnike poslano vojaštvo, da vrši štrajkbrehersko službo.

V depojih (skladiščih) raznih rudnikov se nahaja namreč še okoli 100.000 vagonov premoga, katerega so doslej stražili rudarji. Ta premog naj bi vojaki nalagali, da bi kapitalislom ne bilo treba plačevali dragega poljskega premoga.

Organizatorično so rudarji in sploh celokupen češki proletarijat, daleč pred nami in zato upamo, da se bodo znali ubraniti tudi vojaški sili. Če ne rudarji sami, pa s pomočjo generalne akcije celokupnega češkega delavstva. Rudarji trboveljske družbe niso bili premagani od trboveljske družbe, ampak od vlade, ki je stavko udušila s silo orožniških bajonetov in z izjemnimi zakoni. Tej sili se rudarji sami niso mogli uspešno upreti, ostalo delavstvo pa ni bilo niti pripravljeno, niti organizatorično sposobno priskočiti rudarjem na pomoč z generalno akcijo. Zato so rudarji, ki so v akciji ostali osamljeni, bili pogaženi, ker njim nasprotni ni stala samo trboveljska družba, ne samo zveza industrijcev, ampak celokupna buržuazija, katere predstavnik je današnja radikalna vlada.

Nov čas zahteva novih metod boja in žalostne izkušnje v mednarodnem obsegu učijo, da ne pomaga danes več, če se pokaže solidarnost samo v materialni podpori, ampak da so edino uspešne in zmagonosne generalne akcije.

Polom Sveteka na Jesenicah.

V nedeljo, 7. oktobra 1923 sta se na Jesenicah vršila dva občna zbor. Ustanovni občni zbor Zveze delavcev in delavk kovinske industrije (neodvisne), katerega se je udeležilo nad 200 kovinarjev članov in občni zbor Osr. društva, na katerem je bilo s Svetekom vsega 35 ljudi. Od teh 35 jih je vzelo članske knjige in prišlo na naš občni zbor 6, tako da je Sveteku ostalo na Jesenicah vsega skupaj 28 ljudi. Natančno poročilo prihodnjič.

Železničarska pragmatika.

Mi železničarji smo dobili lorej pragmatiko. Po milosti minisira saobračaja in kakor on sam govori, s soglasjem nacionalnih železničarjev. Zato pa je ta pragmatika čisto navaden kazenski zakon, specifičan za železničarje. S to pragmatiko je dana »pravica«, da se železničarje lahko premešča po mili volji višjih, torej, slovenske železničarje v Srbijo ali celo v Macedonijo, a srbske v Slovenijo. Vsak, ki ne bo pogodu

»višjemu«, bo romal daleč kam«. Vsak, ki se ne bo vpisal v radikale, bo preganjan. Taka je ta pragmatika. Plače bodo dobivali kakor državni nameščenci, samo eksekutivno osebje bo dobilo 20% več. Uslužbenci, ki bodo v eksekutivni službi ponosrečeni, ali ki bodo po dolgih letih eksekutivne službe vsled fizične oslabelosti prešli v manj naporno službo, recimo pisarniško, bodo kaznovani s tem, da se jim prejmi za

20% znižajo. Po tem je za strojno in premikalno osebje služba 25 let, za vse ostale pa 35 let.

Toliko za danes na kratko. Ko dobimo v roke pragmatiko, spregovorimo o nji obširneje.

Eno pa je gotovo. S to pragmatiko so železničarji postavljeni na 3 leta na razpoložanje. To se pravi, da so v službi in niso v službi, kakor dninar, ki danes še dela, jutri pa nima več naročila.

Tudi se pravi, da si lahko vsak denuncijant, srancar in kar je že podobnih falotov nad svojim soželezničarjem strese svojo maščevalnost. Še bolj pa se pravi to, da so železničarji s tem enaki pravcatim sužnjem. In, ne zamerite, največ po svoji krivdi. Bila bi močna organizacija, samo ena, razredno zavedna in vsi organizirani v nji, bi take pragmatike ne bilo.

Učimo se iz lastne škode in bede in popravimo.

Rudariji! Čuvajte se pred propalicami.

Radikal Šuntajs v zaporu radi poneverbe 75.000 Din.

Tik pred volitvami v skupščino, v marcu t. l. so se pojavili med rudarji ljudje, ki so enkrat odkrili v sebi radikalno »prepričanje« in se pustili celo kandidirati na listi najbolj reakcionarne stranke v SHS — pri radikalih. Jasno je bilo, da je k temu nenadnem odkritju novega »prepričanja« pripomogel v prvi vrsti denar, katerega imajo radikalni kot vladna stranka več kot dovolj tudi zato, da pokupijo par kreatur, ki so na prodaj. Res je, da so dolični bili razočarani v delavskem pokretu, pa ne mogoče idejno, ampak zato ker niso v delavskem gibanju prišli do koristi, katere so pričakovali in želeli. Bajke o »milijonih iz Moskve« so jih privedle v delavski pokret in ko teh ni bilo, so šli pač tja, kjer so »milijoni iz Beograda.« Oni se dobro zavedajo, da izdajajo proletarske razredne interese, ali to izdajstvo vršijo, ker so za to dobro plačani.

Med temi prodanimi dušami se nahaja poleg Štefanoviča, Korena, Mlakarja ki so se vsi pulili za prvo mesto na kadidatni listi pokojne SSDI) tudi Šuntajs iz Trbovelj, katerega je prvega doletela kazen za izdajstvo. Ta mož, bivši pretendent za trboveljskega gerenta, sedi v zaporu v Celju, ob-

dolžen poneverbe 300.000 (beri tristo-tisoč) kron, katere je dobil od radikalov za »konsumno društvo« (katero, pa menda ne Čobalovo? Ured.), ker pa je konsumiral ta denar brez »društva«, ga je društvo predalo v zapore. Šuntajs je svojo vlogo dokončal, radikalni ga niso več rabili in ga poslali na hladno. Če je Šuntajs razpolagal z 300 tisoč kronami, koliko so pa morali dobiti Štefanoviči, Koreni in Mlakarji, ki so za izdajalsko službo sposobnejši kot Šuntajs? Danes to ti dični pošteni ljudi, tudi Šuntajs je tajil, dokler ga niso izdali lastni soizdajalci. In tako se bodo med seboj izdajali in razkrinkovali, dokler jih radikalni vse ne poženejo v zapore kot zločince. Šuntajs je v zaporu, o Štefanoviču pa pišejo radikalne »Južranje Novosti« kot o bivšem plačancu in dementirajo, da bi Štefanovič kedaj bil »glavni tajnik«. Bil je samo plačanec.

To je fotografija dvojice vodilnih radikalnih agitatorjev, ki vlečejo rudarje v radikale. Če so voditelji taki, kakšni morajo potem biti drugi? Rudarji, radikalni nam zabranjujejo pristop v revirje, da bi olajšali delo »plačancem«. Pazite in čuvajte se prodanih duš!

8. Davek se bo plačeval od dnevnice, a ne od doklade na draginjo (kakor dosedaj).

9. V. D. regulirane služabnike se naj slavi v spisak vedno v začetku.

10. Za nadurno delo se računa 100%, a v dokladah odgovarjajočo osmino.

To se dostavlja oddelkom na znanje in v postopanje.

Tako se glasi odlok ministrstva saobračaja.

Ta odlok v svoji gostobesednosti priznava, da so bile dosedaj slabe plače in krivične, kar je bilo tudi v škodo državi. A to priznanje pa ne velja za druge železničarje, ki so tudi krivično in slabo plačani in ki jim je sedaj nova pragmatika storila še večjo krivico.

Ta odlok govori, da so v delavnicah dosedaj ostajali samo slabi delavci in nesposobni, a boljši so odšli. S tem pa je ta odlok dal zopet načelnikom v roke »pravico«, da sposobnost in vrednost posameznega delavca po svoje tolmačijo in kvalificirajo, da sprejemajo samo tiste, ki so jim po godu in da

bomo odkriti, njihovega političnega mišljenja.

Komisija, ki bo imela regulirati te plače, je pa sestavljena tako, da je v nji samo en delavec. In če bo še ta delavec mevža in podkupljiv, pa plače ne bodo regulirane pravično, nego se bo delalo čisto po svoji volji.

Vsi ti nedostalki — da se milo izrazimo — se morajo preprečiti od organiziranega delavstva — železničarjev. Organizacije morajo izdelati tarifo na podlagi tržnih cen listega kraja, v katerem se nahaja delavnica ali kurilnica in jo predložiti komisiji. Zastopnik delavstva pa mora biti — četudi najstarejši delavec — član Neodvisne strokovne železničarske organizacije, ker le tak bo v resnici zastopal koristi delavcev in se ne bo dal omajati od želj in zahtev ostalih članov komisije, bodisi v določilih o višini dnevnice, bodisi o kvalifikaciji delavcev.

Neodvisna strokovna železničarska organizacija je že ukrenila vse potrebno, da se pouči delavstvo v kurilnicah in delavnicah in da se sestavijo resnične tržne cene in da se ne bo izigravalo železniških delavcev.

Iz poročila inšpekcije dela.

V nastopnem navajamo nekatere bisvencne podatke iz poročila, ki ga je za leto 1922 izdalo ministrstvo za socialno politiko o inšpekciji dela, iz katerega je jasno razvidno kako so trditve delodajalcev o neprestanih izgubah ne utemeljene. Največ krivi na stalnih izgubah so — to se razume — delavci, vendar pa te izgube gospodom delodajalcem dobro teknejo, kajli poročilo o inšpekciji dela izkazuje, da je ustanovljenih 493 novih podjetij in da je 427 obstoječih podjetij povečanih, oziroma razširjenih. Vse to tekom poročilnega leta.

Kapitalisti popreje natančno računajo predno investirajo svoje kapitalije, ker poročilo izkazuje precejšen razmah industrijskih podjetij, je to dokaz, da je investiran denar v to svrhu dobro naložen in da so izgovori delodajalcev na visoke delavske plače prazne maranje.

Žalostno poglavje poročila tvorijo higijenske prilike.

Sama inšpekcija dela konstatira, da so razmere v higijenskem pogledu v podjetjih, v kolikor so bila ta podjetja pregledana, skrajno zamerljive. Higijenske naprave v posameznih podjetjih so silno pomanjkljive, v večini podjetij pa o higijenskih napravah sploh ni ne duha ne sluha.

Mi vemo, in inšpekcija dela tega niti sama ne taj, da je bilo pregledovanje obratov tako, da ogromna večina obra-

tov sploh ni bila pregledana. Ali sama pregledana podjetja že dokazujejo kolosalno brezbriznost podjetnikov tam, kjer gre za zdravje delavcev. Nujno potrebnih ventilacij in požiralnikov prahu se najde malokje; podjetniki se izgovarjajo, da napravajo istih vsled visokih cen ne zmorejo. Razume se, da so vsi izdatki, namenjeni za varstvo zdravja delavcev, previsoki in v očeh kapitalistov neplodni ter odveč, ker je živa delovna sila delavcev zastoj, njo se, ako odpove vsled opešanja, lahko zamenja. Konja, na primer, je treba v prvi vrsti kupiti in potem rediti, delavec pa je v tem, »od Boga« usvarjenem kapitalističnem družabnem redu prisiljen ponuditi svoje telo, duha in zdravje zastoj. Niti za slučaj bolezni zanj kapitalist ne skrbi. Delavec mora sam plačevati, da za slučaj bolezni ima vsaj nekaj in da vnovič okrepi svojo delavno silo, zopet — za kapitalista.

Iz poročila inšpekcije dela je tudi razvidno, da v pretežni večini podjetij prevladuje naravnost neverjetna nesnaga. V tem pogledu so posebno stranišča v mnogih obratih pravcata svinjarija. Obveze za slučaj nezgod v obratih so redka prikazen. In če bi hoteli popisati poglavje o stanovskih razmerah, ki so v pre mnogih slučajih pod vsako kritiko, bi nas to zavedlo predaleč. Kako izgleda v zdravstvenem pogledu v delavskih družinah, si vsakdo lahko misli. (Dalje sledi.)

Povišanje plač železničarjem v delavnicah.

Po dolgoletnih protestih železničarjev in njih organizacij je ministrstvo saobračaja izdalo naredbo št. 72 na železniške delavnice in kurilnice, ki se glasi:

VII. od. akt k. g. d. br. 7355/23 in k. dir. br. 48.263/23 je dostavljen dopis br. 72 s sledečo vsebino:

Dnevnic delavcev, zaposlenih na progah in delavnicah državnih železnic, ki so bile odredene s členom 7. začasnega pravilnika od 1920. leta, niso odgovarjale ne državnim interesom, niti pravičnosti napram delavcem. Nepravilne so bile napram delavcem zato, ker so bile odredene šematično ter boljši in zaslužnejši delavci, posebno kvalificirani, niso dobivali pravični ekvivalent za svojo znanost in vednost, ki so jo vložili v delo; a za državne interese je bilo to kvarljivo, ker so se zbog tega v železniških delavnicah ustavljali samo slabejši in ne kvalificirani delavci, ki niso sposobni, da s svojo vrednostjo in sposobnostjo konkurirajo na trgu dela in zato tudi niso mogli dobiti dela ne na enem, ne na drugem mestu, medtem ko so vsi boljši in zaslužnejši delavci zapuščali železniške delavnice in so te ostale brez strokovnih kvalificiranih delavcev.

Posledica tega je bila, da so prihajale ministrstvu saobračaja in generalni direkciji pogosto pritožbe, kakor od strani oblasnih ravnateljstev, ki so ostala brez potrebne strokovne delovne sile, tako od strani delavcev, ki so se preko svojih organizacij pritoževali na majhne plače.

Da bi se te nepravilnosti v bodoče odstranile in zadovoljili državni interese, a železniškim delavnicam preskrbelo dovoljno strokovne sile in da bi se zadovoljilo upravičenim zahtevam delavcev glede zboljšanja njihovega materialnega položaja in pravičnejše določilo dnevnice, se je to vprašanje po inicijativi beograjske direkcije pretresavalo. Ker je to vprašanje sedaj dovolj poučeno in ker so se zaslišali zastopniki delavstva, je na predlog generalne direkcije gospod minister sa-

obračaja s svojim aktom od 18. avgusta t. l., k. s. br. 6705 odločil:

1. Pravomočnost člena 7. začasnega pravilnika od 1920. leta se ukine in na mesto njega se vpelje svobodna pogodba med delavci in železniškimi edinicami, ki jih potrebujejo;
2. Merilo za določitev delavskih zaslužkov naj bo tržna cena delovne sile doličnega kraja v zvezi z njeno vrednostjo, delovno sposobnostjo doličnega delavca, ki se pogaja;
3. Pri reševanju tega vprašanja, t. j. prevedba delavcev s sedanjih na nove zaslužke, se naj postopa na sledeči način: Pri vsaki instanci se ustanovi takoj komisija iz upravnika dolične institucije, inženjerja, enega poslovodja in enega najstarejšega delavca listega oddelka, za katerega se nagrade določajo. Ta komisija utrdi najnižje nagrade, ki se dajejo za posamezne vrste poklicev, kakor tudi dnevnic svobodnega ne kvalificiranega delavca v tem kraju in ta tako utrjena nagrada, zmanjšana za 5% (ker je pri nas delo stalno) je osnovna nagrada za železniške delavce; ta komisija prevede vse delavce svojega oddelka od pripadajoče nagrade do najvišje, ki se lahko da, eliminiirajoč tiste delavce, ki s svojo vrednostjo ne zaslužijo, da se še nadalje obdrže v službi niti z najmanjšo plačo. Osebne in rodbinske doklade pri določanju dnevnice odpadejo.

4. To velja za vse direkcije in za vse železniške edince.

5. To velja od 1. septembra t. l. za delavce, ki so v službi, a za nove delavce, ko stopijo v službo.

6. Prijave za delavce se več ne bodo pošiljale, a za V. D. regulirane se bodo pošiljale do nadaljne naredbe.

7. Delavci, ki so v bolnem staležu, bodo dobivali v redovnem plačilnem spisku samo polovični dodatek na na draginjo, ki jim pripada, a v spisku: hranarina 20% od zaslužka drugo polovico ustavljenega dodatka.

Strokovna komisija proti ujedinenju.

Socialisti obično pišu, u laži su kratke noge. Da im dokažemo, da samo oni sa lažima služje, donosimo nekoje stvari iz »Delavca« br. 39, od 27. 9. 1923. U ovome broju donosi »Delavec« iz Buletina Inter. Unie der Holzarbeiter utisak Inter. sekretara Woudenberga na drvodjelskim kongresima u Jugoslaviji. Medju ostalim kaže, da je Wou- denberg saznao za naš kongres u Ljubljani, tek kad je došao u Jugoslaviju. Da dokažemo, da je lagao Wou- denberg sa njime i urednik »Delavca«, donosimo uvod toga utiska iz Inter. bu- letina, koji glasi:

»Die erste Einladung, die ich erhielt, war die des Holzarbeiter-Verbandes in Kroatien-Slavonien, mit Sitz in Agram, der mich aufforderte an seinem am 13. Mai stattfindenden Kongress in Brod teilzunehmen. Während ich noch über die Annahme dieser Einladung unschlüssig war, ging mir von Seiten eines anderen Vorstandes aus Agram die Mitteilung zu, dass die Einberufer des Kongresses in Brod Verräter an der Arbeiterklasse seien, die in Wirklichkeit nicht die organisierten Berufskollegen hinter sich hätten. Der Kongress der legalen Organisation würde am 6. Mai abgehalten werden.

Ovo je dokaz, da je Wou- denberg imao naš poziv još u Amsterdamu, jer smo ga i mi pozvali, da se lično uvjeri o pravom stanju. Dakle, u laži ne samo da su kratke noge, nego i kratek život na površini rad. pokreta Wou- denbergu i strokovnoj komisiji.

Nadalje navodi Wou- denberg, da je naš kongres u Ljubljani bio sastavljen od heterogeni grupa. Sa ovim je dokazao, da njemu ne imponira kongres na kojem su zastopani semi radnici, tim više mu je imponirao nazovi kongres u Brodu, na kojem je bio zastupan bivši ministar a sadanji komesar, koji je od buržuazije postavljen (Bukšek). Za nas nije mjerodavan utisak Wou- denberga, za nas je mjerodavno ovo: Na kongre- su u Ljubljani bilo je zastupano nad 7000 drvodjelaca sa 43 delagata iz svih pokrajina Jugoslavije. U Brodu na sekta- škom nazovi-kongresu, bilo je zastu- pano 291 drvodjelaca sa 9 delegata, ostali osam gostiju, bili so razni komesa- ri, šusieri i špengleri. Razumije se da je Wou- denbergu imponiralo sjedeli među komesarima, jer je to uopće Am- sterdamski sistem. Mi ponosno kažemo: Naš je savez drvodjelskih radnika Ju- goslavije ujedinen i drugoga nema. Sektaši Krsnik, Balt i Novak u Zagre-

Ali si že član „Zveze rudarskih delavcev“?

bu odigrali su svoju prljavu ulogu sa raznim denuncijacijama. Na koncu te igre prije tri mjeseca, posvadila se braćija kod neke djelidbe, taku su ti sektaši Baft i Krsnik oljerali svoga lajnika Novaka u buržuaske redove, za kojim će i oni za kraško vrijeme olicí, a njihovu su smrdljivu trgovinu zatvorili. Tako je Woudenbergova nada pala u blato.

Nadalje navodi W., kako je izabrana na takozvanom kongresu u Brodu komisija od 5 članova, koja je imala napraviti platformu za ujedinjenje svih drvodjelaca u Jugoslaviji. Kao prvi uvjet ovoga sporazuma bio je za obe strane, da se preslane sa međusobnim blačenjem, kako u štampi tako i na raznim sastancima. Kad ono gledaj čuda, nije prošlo ne 4 dana posle toga nazovi kongresa, šalje lajnik J. Novak po diktaštu Glav. Rad. Saveza 15 štrajkolomaca u Varaždin. Razumije se, da je tim zločinom prekršio sporazum i bio napadnut od radnika. Za ovo istraživanje nije potrebna komisija, jer imamo 35 stolara za svjedoke, koji su tada štrajkovali u Varaždinu.

Strokovna komisija u Ljubljani na koncu onih utisaka dodaje sljedeći ko-

mentar: »Ne moremo se pa olresti vli-ska, da je skušala ljubljanska pokrajinska organizacija težka vprašanja pre-
hitro rešiti in da jih zato ni rešila, ampak da stoji še pred težkimi preizkušnjami«.

Strokovnoj komisiji je jako težko, što su se drvodjelci ujediniili, jer olvorenogovore protiv ujedinenja radničke klase. Zna se i zašto ona to čini. Na socijalističkom kongresu u Beogradu stvoren je zaključak, da se mora sve poduzeti, da se buržuazija cjele Jugoslavije strogo centralizuje, t. j. za jedinstvenu Jugoslaviju. Sa druge strane stvorili su palrijoti zaključak, da će se borili sa svim sredstvima protiv rad. partije i sindikata. Dakle, buržuaziju ujedinjaju, a radničke organizacije cjepaju! Agenti buržuazije moraju vršiti svoju ulogu. Kovinarski radnici ne pitaju Strokovnu komisiju, nihi socijalističnu partiju u Sloveniji, nego se lijepo ujedinjaju i prelaze u naše organizacije u stolinama baš u vremena kada pišu soc. novine, kako se njihov pokret u Sloveniji konsoliduje. Tako će i ujedinjenje svih struka uslijediti i bez kapitalističkih i nacionalističkih agenata.

ker pristojne kontrolne oblasti — Inšpekcije dela — ne samo popolnoma zatajujejo, ampak dajejo direktno na prolizakonili način maha nenasilnim izkorišćevalnim težnjam nekulturnih in nazadnjaških malih in velikih delodajalcev.

Resolucija zahteva, da se zakonske odredbe za zaščito mlade delovne sile strogo izvajajo in se zboljšajo (maksimalni delovni čas, 36-urni nedeljski odmor, 14 dnevni letni dopust, zabrana nočnega dela itd.). Dalje zahteva, da se določi potom posebnega zakona pravni položaj mladih delavcev in vajencev, da se reorganizira šolstvo (šolanje na državne stroške 8 let, mesto številnih gimnazij osnovali tehnične in druge strokovne šole itd.).

Nadalje zahteva resolucija obvezno zdravniško pregledovanje mladih delavcev in vajencev, ustanovitev uradov za nasvetovanje glede izvolitve poklica, ureditev drž. posredovalnega urada za vajence in mlade delavce s sodelo-

vanjem del. zbornic, snovanje domov, knjižnic, telovadnih dvoran itd.

Resolucija pravi dalje: »Anketa konštatira ljudi, da brez močnih in za akcije sposobnih organizacij del. razred ne more pričakovati, da bi prisilil oblastnike za sprejetje novih, nihi za izvrševanje in popravu starih zaščitnih zakonov, pa zato anketa tudi apelira na celokupni delavski razred, da vidi v stvarjanju enotnih in močnih organizacij vseh delavcev in nameščencev prvo in glavno stopenjo za donajanje vsake zakonske delovne zaščite vajencev in drugih mladoletnih delavcev, kot tudi za njihovo izvrševanje. Radi tega pro-
teslira anketa proti preganjanjem, katerim je izpostavljen del. razred in njegove organizacije v tej državi vsled belogardističnega režima.

Za tak uspeh ankete imajo predvsem zaslugo naši mladi sodrugi in zastopniki strok. organizacij.

Prepričani smo, da ne bo ostalo le pri resoluciji, ampak da se bo prešlo na konkretno delo.

Dvojna mera.

Na sejah ministrskega svela razpravljajo o novih plačah.

Kar se tiče državnih nameščencev, so sklenili gospodje, ki drže v rokah vso oblast SHS in imajo zastražen kruh milijonov, ki čakajo nanj, da se jim plače po novi pragmatiki 1. oktobra ne morejo še izplačali. To pa zato ne, ker še državni nameščenci niso razvršćeni v skupine in razrede in ker ljudi redukcija še ni popolnoma razvršćena. Tako žel po novi pragmatiki pa jih bodo disciplinirali takoj, če se kateri v čem »pregreši«, a plačati jih po novi pragmatiki pa ne morejo. Čudne navade in pravice. Da pa to opravičijo, so z ob-

javo pragmatike za državne nameščence 1. septembra 1923 takoj po členu 11. rekli, da mora izili najpozneje 1. novembra naredba o razvršćenju državnih nameščencev. In zopet najpozneje 1. februara 1924 mora biti ta razvršćenje izvedena. Tako bodo ti trpini (ki pa so sami krivi, da se z njimi tako dela) plače, ki jim gredo sicer od 1. oktobra 1923 dobili enkrat v letu 1924. A za oficirje pa se nasuje takoj perišće polno. Za to »kategorijo« pa nimajo oblastniki izgovorov in naredb o razvršćenju, nego so jim kar odšćeli in odšćevajo.

Kakor, da je oficirstvo večje koristilo za državo, nego državni nameščenci.

Rokodelsko društvo.

Tako se imenuje nesrećni neboljeznec, ki je bil rojen v soboto 6. t. m. v goslini pri Križu v Spodnji Šiški, v navzoćnosli 13 babic.

Oficijelni inicijator tega »društva«, ki ima nalogo, da še bolj razcepi in zbegeže itak razcepljene železnićarje, je strokovnik Kahne, goslinićar (koncesija ima sicer njegova žena) goslinice »Mali Triglav«. Dosedaj je delal v kurilnici drž. železnice, odslej pa bo, kakor čujemo, imel lepšo službo — v pisarni. To za zasluge, da razdira skupnosti železnićarjev. Tajni inicijator pa je nekdo drug, železnićarji že vedo, kdo, ki ima nalogo, da se železnićarji preveć ne združijo in da ne bo imela vsled tega železnica škode. Gre se namreć sedaj za povišenje plać po svobodnih cenah in če bodo železnićarji organizirani pri razredno-zavedni organizaciji, bodo skrbeli, da se odlok ministrstva toćno in v celem obsegu izvrši. Če pa bodo imeli rokodelci svoje društvo, ki ga bo duševno vodil načelnik, pa se bo že nekako naredilo, da ne bodo plaće preveć visoke. Zato pa, železnićarji, pozor. Na sestanku v soboto je rekel Kahne javno in vsem, da on sam plaća vse stroške ustanovitve. Železnićarji! Ali vam to ne da misliti? Glejte, da vas ne

prodado. Kdo je, ki bo plaćeval iz lastnega žepa stroške za društvo? Ali ni morda to nekdo, ki mu je na tem, da vas razcepi? In je šel in kupil človeka, da dela v njegovem imenu?

Na konferenci zaupnikov hrvatskih železnićarjev, ki je bila v ćetrtek 24. avgusta v Zagrebu in kjer je bil navzoć predsednik NSZO, se je sklenilo, da se v podroćju NSZO organizirajo sekcije rokodelcev, ki bodo njih člani obenem člani NSZO, a bodo tudi med seboj zvezani, t. j. Ljubljana z Zagrebom, Mariborom, Zidanim mostom itd. Edino na ta naćin se bo kaj doseglo in bo organizacija v svoji enolnosli moćna in bo nekaj pomenila.

Društvo rokodelcev, ki pa se snuje po naćinu društva strojevodij, je pa le orodje v rokah tistih, ki llaćijo železnićarsko ubogo paro. Dokaz je 24 urna profeslna slavka, kjer je društvo strojevodij izdalo poziv na delo in bilo zato (po predsedniku) dekorirano z medaljo. Društvo rokodelcev bo igralo isto vlogo.

Zato, pozor železnićarji iz delavnice in kurilnice. Ne dajte se već slepiti.

V soboto je bave drug seslanek teh društlvenikov. Zavedni sodrugi, idite tja in jim odprite oći.

Anketa zagrebaćke del. zbornice o položaju mladih delavcev in vajencev.

V Zagrebu se je vršila 13. in 20. septembra anketa, ki jo je sklicala tamnašnja delavska zbornica, da se peća z vprašanjem zaščite mladih delavcev in vajencev. Na tej anketi so iznesli zastopniki »Saveza radnićke omladine« nešćelo faktov o vnebovpijoćem izkorišćenju mladih delavcev in vajencev. Na drugi strani so naši sodrugi tudi dokazali, da se obstojeće socijalne inštitucije nihi malo ne trudijo, da bi neznosni položaj del. mladih zboljšale in da bi se kaznovalo delodajalce, ki

Do zaslišanju referatov in izćrpnih diskurziji je sprejela anketa tozadevno resoluciju, ki jo prinašamo skrajšano.

Resolucija konštatira: a) da je položaj vajencev in drugih mladoletnih delavcev v naši državi naravnost neznosan; b) da naša zakonska zaščita daleć zaostaja za ustanovami drugih zakonodajstev; c) da se ona v praksi ne sprovajata nihi v onem pomanjkljivem obsegu, ki je doloćen v naših zakonih, profizakonilo ravnaajo z vajenci in mladimi delavci.

Dopisi.

Proga Ljubljana - Vrhnika.

Sporočimo, kako se ima dobro gospod progovni mojster Ivan Kaližnik. Ta gospod sme delati karkoli hoće, pa ga nihće ne vidi. Če pa kak delavec zamudi pel minut, je pa celi alarm. Ta gospod si pa vse dovoljuje. Od 27. junija do 1. julija pa od 28. avgusta do 30. avgusta t. l. je ta gospod vporabljal celo partijo delavcev za svojo vporabo in za svoj žep, da so mu ob progi travo kosili in sušili. Gospod progovni mojster pa živi kot baron; pa saj lahko, ko mu železnica plaća služkinjo in delavce za njegovo vporabo. Spomladi je vzel tri delavke za progo pleli, pa sta samo dve na progi, tretja pa samo takrat, kadar je plaća. Postaje pa tako zgleđajo, kakor da bi ne bilo nobenega promela. Leloso kar travo kosili po progi, namesto da bi delavke oplele, pa saj ni nič čudnega, če je tako zanamajeno. Delavcev je približno dvaindvajset, pa pri postaji jih je 6, kvećjemu 8 delavcev, leh par ljudi gara, drugi pa so samo podrepniki, da samo »pucpenzelna« markirajo. Taki dobivajo dopust, kadar se komu poljubi, tisti, ki pa garajo, ga pa ne dobe.

LJUBLJANA. Živilski delavci. V delavski pekarni imamo delovodjo po imenu Joško Magušar. Ta gospod, dokler ni bil pri korihu, je bil čisto pohleven in je znal pridobiti delavce na svojo stran, tako, da mu je bila zasigurana eksistencija. On si je pać mislil, samo da sem jaz na konju pa bašta, imel je tudi veliko povedati, ko bom jaz, bo vse drugaće, bo boljše tudi za vas. Omenili moramo, da je tudi centralni blagajnik in tudi odbornik v strokovni komisiji in da razume voditi razredno borbo pać kakor njemu prija. Većkrat je že delavstvo, zaposleno v l. delavski pekarni, zahtevalo, da se jim izplaćajo nadure kakor so se preje izplaćevale pred šlirimimi meseci. Dobili smo odgovor, da ako bodo drugod izplaćali, bomo tudi mi dobili; komur pa ni všeć pa lahko gre ali pa kdor bo kaj govoril, bo takoj šel, kakor je to ljudi že dokazal. Samo, da mu nisi kaj po volji, pa greš na cesto. Vpeljal je tudi zopet noćno delo, tako da se prične že ob 11. uri zvećer; dnevno se dela po 9 do 10 ur, ob sobolah pa ljudi 15 ur in za to se ne dobi nihi ficka već, pać pa pravi: ne moremo dali, ker je prevelika konkurenca; glejte, da bo već dela, potem boste že kaj dobili. Kdor bo pa kaj govoril, bo takoj šel in bomo dobili take notri, ki bodo radi delali in već kot vi. Tako ne veš ali boš zlelet dopoldne ali popoldne ven. Pać je čudno to, da samo pri pomoćnikih zahtevajo, da bi delali; on sam pa ima mesećno, kakor smo informirani, 8000 kron, prošlo stanovanje, razsvetljavo, kurjavo in kilogram bellega peciva dnevno. Seveda tukaj se pa ne izgovarja in ni tako dober, da bi dal par tisoć, da bi pekarna lažje izhajala. To se vidi samo pri pomoćnikih, da je treba štediti, ali to za njega ne velja, da bi potrpeć, da bi pekarna imela kaj kapitala, da se postavi nova, mo-

derna. Za to je pać treba, da pomoćniki cenješe delajo in garajo, on pa lahko vleće masno plaća. Pać dela na to, da zasigura sebi boljšo eksistencija, drugi pa če prav pogine pri delu. Posebno ojstro naslopa zadnji čas proti s. Česnu in s. Praprotniku, ker se mu upala povedali in zahtevali, kar kateremu gre. Ne bo za nas sramota, če nas bacile na cesto, kakor pravite, da nas bodejo, ampak za Vas, ki si hoćete na račun pomoćnikov ulrditi korilo. To se vidi kako dobre funkcijonarje ima osrednje drušlvo živilskih delavcev.

Pomoćniki.

Izprlje kovinarjev v tovarni »Titan« v Kamniku.

Ravnatelj tovarne »Titan« v Kamniku je izprl vse delavce, ker niso mogli delati akorda. Nihće naj ne potuje v Kamnik za delom.

Obrtno nadaljevalna šola za vajence in vajenke v Ljubljani.

Med vojno 4 leta in po vojni 2 leti, od leta 1914/15 do 1919/20, celih 6 let smo bili za vajence in vajenke brez vsakega šolskega pouka v Ljubljani. Šele l. 1920/21 in 1922 se je zopet vršila šola in letošnje šolsko leto 1922/23 pa je bila zopet zaprta vsled nekrija stroškov za vzdrževanje pouka. Država je do leta 1920/21 prispevala dve tretjini stroškov za obrtno - nadaljevalne šole, nadalje pa je bil ustavljen vsaki kredit v državnem proraćunu za to šolo. Poleg teh se je tudi trgovski gremijalni šoli za vajence ustavilo vsako podporo od države. Ali prizadeli činilnelji, kot trgovski gremiji ter sami trgovci so prispevali za vzdrževanje stroškov pouka na ta naćin, da so letno prispevali po 50 Din za vsakega vajenca. Precećšnjo svoća pa je dala trgovska in obrtna zbornica za to šolo. Trgovska gremijalna šola je že leta 1919/20 začela s poukom in je tudi letos imela redno šolo za svoje vajence že ćetrto leto po vojni, obrtniški vajenci pa samo 2 leti.

Trgovska gremijalna šola se je že cela tri leta brez državne podpore vzdrževala. Obrtno nadaljevalna šola pa se je enoslavno zaprla, ker ni dobila državne podpore. Leta 1920/21 je obiskovalo na petih šolah 1048 vajencev in vajenk (vpisalo pa ćez 1200 vajencev).

Vse te šole so imele 31 oddelkov I. razreda in 2 oddelka II. razreda, 1. Moška strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblaćilne obrti (obiskovalo 242 vajencev na 8 oddelkih I. letnika). 2. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblaćilne obrti (obiskovalo 153, vpisalo 171 vajenk, na 4 oddelkih I. letnika). 3. Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti (obiskovalo 381 vajencev na 9 oddelkih z dvema pripravljalnima tećajama, petimi oddelki I. razreda in dvema II. razreda). 4. Splošna obrtna nadaljevalna šola (živilska) (obiskovalo 68 vajencev na 2 oddelkih, pripravljalni tećaj in I. razred). 5. Strokovna nadaljevalnica za mehanićne in tehnićne obrti (obiskovalo 224 vajencev,

Plaćaj takoj ćlanarino svoji strokovni organizaciji!

vpisalo se je 259 vajencev na 8 oddelkih I. oddelka).

Leta 1921/22 je bilo na vseh petih šolah 1273 vajencev, od teh 181 vajenk, vpisalo se je 1470 vajencev in vajenk. To leto je bilo 41 oddelkov in sicer 9 pripravljajnih tečajev, 14. oddelkov I. razreda, 17 oddelkov II. razreda in 1 oddelek III. razreda.

1. Moška strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 268 vajencev (vpisalo 345 vajencev) na 10 oddelkih od teh eden pripravljajni, štirje prvega razreda in pet oddelkov drugega razreda.

2. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 177 vajenk (vpisalo 214 vajenk) na 6 oddelkih in sicer en pripravljajni tečaj, dva oddelka I. razreda in trije oddelki II. razreda.

3. Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti: obiskovalo 432 vajencev na 12 oddelkih in sicer štirje pripravljajni tečaji, trije oddelki I. razreda, štirje oddelki II. razreda in 1 oddelek III. razreda.

4. Splošno obrtno nadaljevalna šola (živilska): obiskovalo 72 vajencev in 4 vajenke (vpisalo 85 vajencev in 4 vajenke) na treh oddelkih, pripravljajni tečaj I. in II. razred.

5. Strokovna nadaljevalnica za mehanično-tehnične obrti: obiskovalo 320 (vpisalo 352 vajencev) na 10 oddelkih in sicer na dveh pripravljajnih tečajih z 71 vajenci, na 4 oddelkih I. razreda (184 vajencev) in na 4 oddelkih II. razreda (133 vajencev).

Poučevalo se je na vseh šolah 7 mesecev od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, le na Irgovski gremijalni šoli se poučuje po 9 mesecev na leto. Vajenci so pripadali po strokah na vseh 5 šolah v letu 1921/22 sledeče:

1. Kovinske obrti: 132 stavbinskih ključavničarjev, 41 kleparjev, 13 kovačev, 2 inštalaterja, 12 zlatarjev, 3 pararje, 125 strojnih ključavničarjev, 27 elektrotehnikov, 10 livarjev, 33 železostugarjev, 8 urarjev, 83 mehanikarjev, 3 puškarji, 1 izdelovalec kovin, 7 kirurških mehanikov, 1 bandažist, 4 zobotekniki, 2 ortopedista. Skupaj 507 vajencev.

2. Lesne obrti: 127 mizarjev, 54 lesarjev, 4 kolariji, 1 strugar, 3 stolariji, 5 sodarjev, 2 pletarja (košar), 11 modelnih mizarjev. Skupaj 198.

3. Živilske obrti: 14 pekov, 4 slaščičarji, 1 slaščičarka, 22 mesarjev, 8 gostilničarjev, 4 vrtnarji, 1 vrtnarica, 20 brivcev, 2 lasuljarici. Skupaj 72 vajencev in 4 vajenke.

4. Oblačilne (tekstilne) obrti: 55 krojačev, 144 krojačic, 8 krznarjev, 1 krznarka, 2 dežnikarja, 3 lapelniki, 2 modistini, 11 šivilji za perilo, 1 izdel. sleznikov. Skupaj 73 vajencev in 177 vajenk.

5. Oblačilne usnjarske obrti: 87 čevljarjev, 2 jermenarja, 13 sedlarjev. Skupaj 102.

6. Stavbinske obrti: 55 zidarjev, 3 pečarji, 1 kamnosek, 2 dimnikarja, 2 krovca. Skupaj 63 vajencev.

7. Grafiške obrti: 18 stavcev, 13 tis-karjev, 5 litografov, 2 folokemigrafa, 1 stereotiper, 10 knjigovezov, 7 fotograf-fov. Skupaj 54.

8. Pleskarske obrti: 19 pleskarjev, 1 lakirar, 3 črkoslikarja. Skupaj 23.

Navedeni podatki dokazujejo jasno, da je vzgoja tega ogromnega števila obrtniškega naraščaja zelo velike važnosti za razvoj in napredek obrtnišva in industrije v Jugoslaviji. Za rešitev tega perečega vprašanja bi moralo biti pri merodajnih faktorjih in podjetnikih, mojsitrih ter raznih obrtnih zadrugah, nekoliko več razumevanja in smisla, če pomislimo, da obstoje obrtno-nadaljevalne šole že od leta 1856., to je 67 let v Ljubljani za obrtniške vajence. Najžalostnejše poglavje pa je, da je bilo na tisoče vajencev oproščenih brez obiska šol in bodo še, ako se letos ne začne takoj z šolskim poukom. Samo pri krojaški zadrugi je vstopilo od novega leta 1922 pa do danes 321 vajencev in vajenk in sicer 188 krojačic, 95 krojačev, 6 krznarjev, 3 krznarke, 11 modistinj in 21 šivilji za belo perilo. Isto imamo pri strojnih tovarnah. Danes se uči 180 vajencev, v tovarniško šolo pa hodi le 14 vajencev. Pomočnikov, zaposlenih v strojnih tovarnah, pa imamo samo 91.

Samo en klic: Odprite takoj na stežaj obrtno-nadaljevalno šolo za vajence v Ljubljani!

nica je navadno od 8. do 16. ure ali od 9. do 17. ure, Irgovine pa se odpirajo ob 9. ali 10. uri. Obed je ponekod od 1. do 3. ure, drugod od 4. do 7. ure, topla večerja ni v navadi, pač pa Rusi ves dan pijejo čaj. Zvečer gre vse na »buljvare« in se izprehaja po njih v svetlobi ali v temi do polnoči.

Manifestacijskih sprevodov ni več toliko kakor pred dvemi in štirimi leti; vidiš pač še kako povorko »skautov« — najvažnejši problem boljševikom je zdaj pač ta, da si primerno vzgoje novo generacijo.

Večja gledališča so zdaj zaprta; v polnem obratu so pa kinematografi. Omeniti moram, da se v največjem in najimunitnejšem moskovskem kinu že teden dni ob razprodanih dvoranah (po 2000 ljudi) predvaja znanstveni film o Einsteinovi fizikalni teoriji, ki ga sproli pojasnjuje profesor-strokovnjak. Vstopnina je povišana, najcenejše mesto 100 »rubljev« = 36 dinarjev.

(Dalje sledi.)

Zbirajte za žrtve nasilno udušene rudarske stavke.

Z bajoneli in zapori udušeno rudarsko stavko je Skubic v sporazumu z radikalom Lukanom izprijel za nečuvno preganjanje rudarjev. Še danes po 3 tednih končane stavke so celjski, litijski in laški zapori polni rudarskih zapornikov. Kolikor zapornikov ni zaprtih jih je trboveljska družba odpustila. Večina teh žrtv so družinski očelje s številno družino, sedaj brez dela in brez zaslužka. Beda je velika, posebno, vsled tega, ker so rudarji sami po 2 mesečni slavlki popolnoma izčrpani in jim ne morejo pomagati.

Zato je dolžnost celokupnega delavstva, da prisloki žrtvam na pomoč in jih reši gladi, v katerega jih je pahnila profitaželjnost trboveljskih kapitalistov in pristrano postopanje radikalne vlade.

Zbirajte povsod za žrtve rudarskega štrajka. Nabiralne pole se dobijo pri vseh neodvisnih strokovnih organizacijah. Nabrane prispevke je pošiljali upravi »Strokovne Borbe«, Karla Marxa trg, 2, Ljubljana.

Sodruge, ki še niso vrnili nabiralnih pol za stavkujoče rudarje, pozivljamo, da pole (čeprav so prazne) takoj vrnejo.

Sodrug, zbirajte povsod za žrtve belega terorja v revirjih Trboveljske družbe.

Popravek. V 36. številki našega lista se je vrnila v članek »Socijalpatrijoti nadaljujejo svoje policijske posle v Zagorju« neljuba pomača. V tretjem stolpcu se mora stavek v 13. vrsti pravilno glasiti:

»Njegovih (Arhovih) par pajdašev rudarjev pa so pokazali, da so i oni toliko gnili, da so se z lahkoto nalezli izdajalske boleznii od steklarskih socijalpatrijotov.«

To je seve povsem drugo in resnično! Uredništvo.

Železničarski koledar za leto 1924.

izide koncem oktobra t. l. Koledar bo vsestranski in z zanimivo in praktično vsebino ter bo vezan v polplatno. O tem obveščamo vse sodruge železničarje, da se že sedaj pri svojih podružnicah naroče nanj.

Obenem izide tudi Rudarski in kovinarski koledar.

Sodrug rudarji in kovinarji, naročajte le svoj koledar!

Pisma iz Moskve.

1. Prvi vtisi.

Moskva, 10. avgusta 1923.

Po železnici Riga-Moskva poluješ prav tako, kakor v »dobrih starih časih«. »Brzovlak« ima 40—50 km na uro. Pokrajina je znana ruska, z lesenimi vasmii, neintenzivno obdelanimi polji in velikimi »gmajnamii«. Z nami se vozijo Rusi, ki so bili »za granico« in taki, ki se vračajo domov iz begunstva, od Wrangela itd.

Ruski cariniki nam preiščejo prtljago jako natanko, vendar so pri tem prav vljudni. Telesne vizitacije ni.

V Moskvi stojimo pred kolodvorom. Mnogo zelenja, dva okrogla rdeča stolpa, nekaj oguljenih fijakarskih kočij, kake višje gradbe nobene v bližini. Gremo v mesto. Plak je ves razdrt, dviga in spušča se pod našimi koraki kakor razburkano morje. Hiše so jako zanemarjene, napisi (kateri Slovenec ne prečita v tujem mestu vseh napisov)? skoraj vsi v novem pravopisu. Ljudje so vsi enako oblečeni, po delavsko, raztrgani so pa samo berači. Če izvzameš te, ne zapaziš nikakih razlik med bogatini in reveži. Vse, ljudje, hiše in ulice, se vidi človeku, ki pride »izza granice«, v prvem trenotku dokaj cigansko, vendar ne moreš reči, da bi bilo vse to zamazano in zanikerno.

Sredina mesta izgleda nekoliko bolj evropsko. Celotni vtis je isti, kakor ga je nudil n. pr. Dunaj leta 1920. Plak je povsod razdrt, a ga že popravljajo, tuintam belijo hiše, vendar se bo gradba novih stavb šele začela. Tudi v sredini mesta so oblečeni vsi ljudje po delavsko. Buržuji so že davno prodali vse, kar so imeli in žive zdaj tudi oni od dela svojih rok in svoje glave. Vsem ljudem se vidi na obrazu, da so mnogo prestali. Ali zdaj spada glasovito strahšilo »črezvčajka« že v preteklost — ni je več. Ni pa tudi sledu več od one nekdanj slavne ruske počasnosti in Irdokretnosti; vse življenje gre mnogo hi-

treje kakor n. pr. na Dunaju, tempo dela spominja včasih skoraj na Berlin; avtomobili in tramvaji drve po ulicah, vsakdo govori hitro in nima časa za »haraš« (dobro) in »scjč« (lako).

Moskva je predysem Irgovsko mesto. V izložbah najdeš približno vse. Značilni so brezštevili polični Irgovci, ki ti ponujajo vse mogoče, od cigarete do daljnogledov, vse za deset procentov dražje kakor v »magazinu« (štacuni). Največ prodajajo jestvine in malo jim je mar, da se jim blago na cesti praši in maže. »Hleba in sladkarij je povsod dovolj, brez »kart«, tudi tobaka, sadja, piva in vina. Cene so v »rubljih« (1 »rubelj« = 1 milijon bivših carskih in dr. rubljev). Za 1 »rubelj« kupiš živeža nekako toliko kakor v Ljubljani za krono — pri tem pomisli, da dobiš za angleški funt v Moskvi 1250 »rubljev«, v Ljubljani pa okoli 1800 kron. Industrijski produkti so pa razmeroma jako dragi. Delavec, ročni ali duševni, zasluži 4 do 30 tisoč »rubljev« na mesec (vendar v najnižjih plačilnih razredih ni skoraj nikogar). V vseh Irgovinah imaš poleg ameriške registrirane kase »smetalko« (otroški računski strojček), na katerega znajo Rusi z neverjetno hitrostjo računati; za računanje v glavi so pa šibki. Več o denarju in kupčiji prihodnjič.

Tisk je samo boljševiški, drugega tiska ni. Izhajajo »Izvéstija«, »Právda« in »Ekonomičeskaja Ziznj«, časopisi formata in vsebine londonskih »Times«, ki so neverjetno informirani o razmerah »za granico« in prinašajo razun član-kov o Perziji, Kilajski itd. tudi vsak dan kaj o Jugoslaviji (zlasti radi citirajo zagrebški »Obzor«). Razun njih je mnogo manjših časopisov, tudi ilustriranih. Ravnokar delajo veliko propagando za aviatiko. Strokovnih časopisov je malo, pač pa je vse polno knjigotržnic. Izza vojne so izdali boljševiški velikansko število knjig, zlasti tehniške in ekonomske vsebine. Cene knjigam so v zlatu in uslužbenec ti jo sproli preračuna v papirnate rublje.

Moskva je, kakor vsa severna mesta, dokaj ponočnjaška. Delavni čas v Ivo-

Strokovna šola v Ljubljani.

Vsak petek ob 8. uri zvečer se vrši v Delavskem domu v Ljubljani strokovna šola.

Dolžnost vseh odbornikov in zapornikov je, da se te šole udeležujejo. Vabijo se pa tudi drugi sodrugii, da se prijavijo. Prijave sprejema »Strokovna Borba«.

Seznam

sodrugov, ki so prispevali pri nabiralni akciji za »Rudarski dom«.

(Nadaljevanje.)

Nabiralna pola št. 18. Nabirala sodruga: Aškerc in Potočnik za Cesto: Franc Potočnik 40 K; Savišek Martin 40 K; Neimenovan 40 K; Brgles Ivan 40 K; Breznikar Ivan 10 K; Kovačič Marija 10 K; Zupan Miha 40 K; Arlič Jurij 12 K; Toplak Franc 20 K; Jožef Očko 20 K; Julijana Vajdec 18 K; Poše Franc 7 K; Kofnik Franc 8 K; Jager Jože 20 K; Guček 5 K; Fabjan Miha 20 K; Kmečič Leopold 20 K; Potočnik Peter 8 K; Čalar Anton 40 K; Češnovar Ivan 12 K; Odlazek Ivan 6 K; Volaušek Martin 4 K; Avbel Jože 40 K; Smidhofer Avgust 8 K; Fabjan Georg 8 K; Jelen Ferdo 8 K; Lindič Stefan 8 K; Uplaznik 4 K; Hrovat Leopold 20 K; Setenšek Franc 10 K; Setenšek Jusuf 10 K; Smidhofer Terezija 8 K; Požum Jožef 4 K; Volkar Franc 10 K; Fric Štirih 18 K; Stenko Franc 8 K; Baloh K. 22 K; Novak Ivan 20 K; Cilišek Jožefa 40 K; Planinšek Miha 20 K; Tračnik Rudl 12 K;

Nabiralna pola št. 19. Nabirala Cizelj in Gorjanc v Majlandu. Gorjanc Ivan 20 K; Cizelj Mihael 40 K; Berstovšek Martin 20 K; Šterkan Anton 20 K; Povše Blaž 20 K; Martinčič Franc 20 K; Ravnikar Franc 8 K; Krofi Terezija 4 K; Gantar Anton 5 K; Andrej Hostnik 40 K; Rebernik 20 K; Gračner Anton 8 K; Kramar Leop. 20 K; Angela Pucelj 20 K; Auhl Franc 12 K; Klopčar Jože 10 K; Završnik Franc 4 K; Štritar Ivan 10 K; Podgoršek Rudl 8 K; Sadašek Stefan 10 K; Podlogar Stefan, Sinfler Alojz 20 K; Rojšek Martin 20 K; Zupančič J. 10 K; Poterpin Franc 8 K; Štrah Anton 8 K; Tončka Fric 20 K; Diminč Martin 14 K; Čada V. 40 K; Rofer Franc 10 K; Jane Helena 10 K; Breznikar 4 K; Mušerlin Jože 40 K.

Nabiralna pola št. 20. Nabirala sodruga: Češnovar in Breznikar: Sušnik Franc 100 K; Loban Albin 4 K; Jamžič Anton 20 K; Neimenovani 8 K; Rejc Martin 12 K; Zakrasnik Jakob 4 K; Reh Matija 8 K; Komar Anton 8 K; Neimenovani 6 K; Drogenik 60 K.

Nabiralna pola št. 21. Nabiral sodrug Cirigoj na Separaciji: Alfonz Cirigoj 20 K; Neimenovani 8 K; Ručan 35 K; Grebene Franc 40 K; Neimenovani 40 K; Vodišek Franc 20 K; Kovač Franc 20 K; Turnšek Ivan 20 K; Stuček Anton 20 K; Dobrave Ivan 10 K; Jos. Kostelc 10 K; Neimenovan 4 K; Josip Splitek 20 K; Habaka Al. 10 K; Leskovar Izidor 10 K; Volaj 4 K.

V nedeljo 14. oktobra izlet na Vrhniko

Odhod iz Ljubljane, južni kolodvor ob 13 uri 20 minut. Vračamo se z Vrhnike peš do Borovnice in z zadnjim vlakom domov.

Opozarjamo in vabimo na izlet vse sodruge iz Ljubljane, Vrhnike, Borovnice, Logatca in iz bližnjih vasi.

S 1. septembrom t. l. se je otvorila v Delavskem domu Karla Marxa (preje Turjaški trg 2) gostilna

Topla in mrzla jedila. Delavska kuhinja. Abonenti na hrano se sprejemajo.

Vsakovrstne tople in mrzle pijače.

Širite »Strokovno Borbo«!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Šušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.